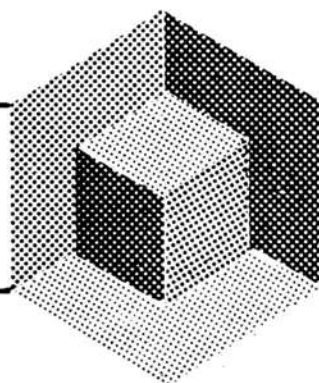


Az „altera pars”



Kinek mihez van joga?

Az értelmiségi lét, már aki egyáltalán vállalja ezt az életformát, a mai Magyarországon — kevés kivételtől eltekintve — többszörösen hátrányos helyzetet jelent. E hátrányos helyzet egyik lényeges összetevője, hogy szűkülnek az informálódási lehetőségek, holott a naprakész szakmai tájékozottság soha nem volt fontosabb, mint most. Ez a megállapítás már belföldi vonatkozásban is igaz, hát még külföldiekben! Mert hiszen közismert, hogy a magyar értelmiség nincs túlfizetve, nem élvez széles körben külföldi ösztöndíjakat, nemigen van lehetősége nemzetközi konferenciákon, szemináriumokon részt venni, alig van módja külföldi szakfolyóiratokat előfizetni, szakkönyveket vásárolni, sőt a magyar tudománypolitika és könyvkiadás jóvoltából lexikonokkal és enciklopédiákkal is csak hézagosan rendelkezik.

Ezért cserébe „csak” azt várják el tőle, hogy legyen jól képzett, alkotó szellemű, innovatív, nyitott; tartson lépést a legújabb szakmai és technikai eredményekkel, és feladatait világszínvonalon oldja meg, nem feledkezve meg arról sem, hogy nemcsak kutatnia, alkotnia kötelezettség, de tanítania is kell az új nemzedéket, tudását át kell adnia, s magatartásával, ahogy az értelmiségi voltából eleve következnek, példát kell mutatnia.

Figyelembe véve ezeket a ma már mindeki számára nyilvánvaló tényeket, azt várná az ember, hogy *legalább azok, akikre többek közt a számítástechnika területén működő értelmiség egy részének képzése, továbbképzése hárul, nem kísérik meg még az informálódáshoz való törvényben biztosított elemi állampolgári joguktól is megfosztani azokat, akik munkahely szerint véve nem kebelbeliek.*

Az történt ugyanis, hogy ez év április elején a SZÁMALK szakkönyvtáraiban, a külföldi számítástechnikai szakirodalom hivatásos gyűjtőhelyein

borsos használati díjakat vezettek be. Az olvasóknak a vezetés írásos értesítésben hozta tudtára, hogy aki ezentúl továbbra is igénybe akarja venni ezeket a társakat, az olvasóterem és a katalógus használatáért évi 200 Ft-ot, a kölcsönzés igénybevételéért pedig évi 500 Ft-ot kell fizetnie.

A SZÁMALK illetékes vezetőinek, akik jelentős nemzetközi tapasztalatokkal rendelkeznek, tudnia illene, hogy a tájékozódás a világon mindenütt alapvető emberi jog, amit törvények védenek Magyarországon is. A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1976. évi 15. számú törvényerejű rendelete és az ennek végrehajtásáról szóló 17/1976. (VI. 7.) sz. minisztertanácsi rendelet világosan és félreérthetetlenül leszögezi, hogy a könyvtári anyagok helybeni használata, valamint a könyvtár kölcsönzésre rendelt anyagainak kölcsönzése díjmentes.

Tegyük fel, hogy a szóban forgó rendeletek nem voltak ismeretesek az általam kifogásolt rendelkezést meghozó személyek előtt. De akkor is felvetődik a kérdés, hogy maguk is tájékozott, tájékozódó értelmiségiek lévén, nincsenek-e tisztában a magyar értelmiség helyzetével, s nem tartják-e méltánytalannak, hogy intézkedésükkel még tovább nehezítik a helyzetét.

A magam részéről az eset kapcsán azt tartom a legnagyobb problémának, hogy most, amikor az ilyen eljárások már-már szokásjoggá váltak, az állampolgár teljesen tanácstalan, hogy egyáltalán van-e és hol van az a törvényes fórum, ahol az ilyen jogsértések ellen szót lehet emelni.

Budai Tamás